

ШЫН

1954
МАРТ
5
ПЯТНИЦА
№ 47 (2984)
ӨРТӨЭ 20 КОП.

Ленин — Сталинның тугунуң адаа-биле,
Коммунистиг партияның удуртулгазы-биле
коммунизмниң долу тишелгезинче, бурунгаар!

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының
Тыва область болгаш Кызыл хоорай комитеттериниң,
ажылчы чоңнар депутаттарының область Советиниң органы

ЧОНГА БАРААН БОЛУРУНУҢ УЛУГ ҮЛЕГЕРИ

Бир чыл мурунда, 1953 чылдың март 5-те, генналыг Ленинниң шынчы өөреникчизи болгаш соратниги, ооң херээнниң улуғ үргүчүлекчизи Иосиф Виссарионович Сталин мөчээни.

Сталинның ады—бистиң партияга, совет улуска, бүгү делегейниң ажилчы чоңнарынга кызыгааржок эргим үнелиг. И. В. Сталин бодунуң бүгү амыдырал-чуртталгазын мөлчүкчүлерниң дарлалындан ажилчыны ангыны болгаш бүгү ажилчы чоңнары хостаарының улуғ херээнге, коммунизмниң тишелгезиниң херээнге берген. Ооң алдарлыг амыдырал-чуртталгазы улуска бараан болурунун, ажилчы чоңнарының эрге-ажыктары дээш маадырлы демиселдин сорук кирикчи үлегери болур. И. В. Сталин бодунуң революстуг ажил-чорудулгазының баштайгы чылдарында-ла Россияга марксисчи партияны тургузарының ленинчи планын боттандыраар дээш мога чок демиселди чоруда берген. В. И. Ленинниң шынчы өөреникчизи И. В. Сталин Коммунистиг партияның идеологтуг, организастык, тактиктиг болгаш теоретиктиг үнденирин оппортунистерниң халдашкындарындан камгалап алырынга туржуп, ленинчи наеларны боттандыраар дээш демиселге улуғ рольду ойнаан.

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязы кижи төрөлгөтөнниң төөгүзүнде эң баштай-ла ажилчыны ангы-биле ажилчы тараачынарның дайынчы эвилелин организастап, помещиктерниң болгаш капиталистерниң тергилдээшкенинге төңүрүк салган Октябрьниң социалистиг Улуғ революциязының тишелгезин хандырган. Октябрь революциязының тишелгезинден сонгаар кижи төрөлгөтөнниң төөгүзүнге чаа үе—капитализмниң буурап дүжериниң болгаш социализмниң тишелгезиниң үези эгелзэн.

Ленинниң болгаш ооң тургусканы Коммунистиг партияның бүгү ажил-чорудулгазы улуска, ажилчы чоңнарының революстуг энергиязынга ханы бүзүрел-биле сиңиккен. Бистиң чуртувуска социалистиг революцияның тишелгезин ажилчы чоңнарының төөгүзү чогаалдыкчы ажил-чорудулгаже көдүрүп үндүргөн.

Социалистиг тургузуушкунуң бүгү үе-чалаларында Коммунистиг партия бистиң бүгү тишелгелери-вистиң сорук кирикчизи болуп келген. Ооң күжү болгаш тишелтирбес чоруу чүдөл дээш, ниитилелдин материалдыг амыдыралының херегелени, улустуң үнденин эрге-ажыктарының шын-биле илередиң турар, массаларны революстуг демиселдиниң практиказының идиң үндүрүп турар эргежок чугула айтырыгыларынга дүжүп турар марксисчиленинчи теорияны бодунуң практиктиг ажил-чорудулгазынга удуртулга болдуруп турарында. Ычангаш бистиң партиявыс коммунизм дээш тишелгелиг демиселче калбак массаларны шимчээшкениче кирип, оларны сырый каттыштырып, мобилизастап шыдаан.

Коммунистиг партия совет улустуң өзүп турар полгыттыг болгаш күш-ажылчы көдүрүлүшкүнүн эңис сорулгаже—коммунизмни тургузары-биле мобилизастап шыдаан, бодунуң ажил-чорудулгазынга улус массаларны төөгүге шийитирлиг рольунуң дугайында марксисчи өөредигин удуртулга болдуруп турар.

Совет күрүнеңиң туруп келгенини баштайгы хүннеринден эгелзеш делегей империализмниң реаксылыг күштери бистиң чуртувуска удур өжээниң чоруун күштелдирген.

Ажилчынарның болгаш тараачынарның совет күрүнеңи улам быжылгап, социалистиг ниитилелди тургузарының айтырыгы партияның мурунуга салдынган. Хамаалы дайынның болгаш интервенцияның аарберге чылдарында И. В. Сталин В. И. Ленинниң эң чоок дузалакчысы чоразан. Партияның Төп Комитеди болгаш В. И. Ленин И. В. Сталинни фронтунуң эң айыылдыг турган участоктарыне чорудуп турган. Генналыг полководчу И. В. Сталин бодунуң полководчу уран аргазы-биле ак-гвардейжилерни болгаш интервенцияны чылча шаарының ленинчи планын хажык чок күсүсеп турган.

В. И. Ленин экономика талазы-биле хожудангай Россияны муракчы, күчүлүг социалистиг күрүне болдуларының эртем ёзугаар үнденилгенин программазы-биле партияны болгаш совет улусту чепсеглзэн. Чурттуң социалистиг индустриализациясы, аар үлетпүрү бүгү хемчег-биле хөгжүдери, бүгү улус ажил-агыйның электржидери, көдээ ажил-агыйның социалистиг эгелерге чаартып тургузарының кооператив планын, культура революциязын амыдыралга боттандыраар ол планда көрдүнгөн турган.

Совет улус Коммунистиг партияның удуртулгазы-биле ол ленинчи программаны ажил-херек кырынга боттандырып, төөгүде эң баштай чаа ниитилел тургузуун—социализмни тургускан. Социалистиг тургузуушкунуң чылдарында күчүлүг, техника талазы-биле сайзырангай аар үлетпүр тургустунган. Көдээге 25 миллион үрүмек, быдаргай хуу өңчү ажил-агыйларның орунга делегейде эң улуғ социалистиг чер ажылы сайзыраан. Колхозчу тургузуг үрүмек тараачы ажил-агыйның-даа, капиталистиг улуғ көдээ ажил-агый бүдүрүлгезиниң-даа мурунуга бодунуң хемчээп четпес улуғ артык күштүүн көргүскен.

В. И. Ленинниң мөчээниңиң соонда партияның болгаш улустуң дайыннары—троцкистер, бухаринчылар, буржуаз националистер партияны болгаш чуртту ленинчи оруктан, пролетаржи революцияны чаалап алышкындарындаң чайландырып, капиталистиг ёзу-чурумнары катат тургузарын ордалдашканнар. Коммунистиг партия И. В. Сталинга баштаткан Төп Комитеттиң удуртулгазы-биле улустуң дайыннары чылча шапкаш, ленинчиниң камгалап ап, бистиң чуртка социализмниң тишелгезин хандырган.

ССРЭ-де социалистиг тургузуушкунуң эң-не байлак дуржулгазы болгаш амгы үдеги делегейниң хосталгалыг шимчээшкениниң байлак дуржулгазын түңнөвишпел, И. В. Сталин марксисчи-ленинчи өөредигин чаа төөгүлүг байдалларга таарыштыр чогаалдыкчы ёзу-биле хөгжүткөн болгаш революстуг теорияны элзэн хөй чамдык айтырыларның талазына чаа чүүлдер-биле байыткан.

Совет социалистиг тургузуунуң тишелтирбес күжүнүң үнденин болза, ажилчыны ангы биле колхозчу тараачынарның эвилели болур. Ол эвилелди В. И. Ленин база И. В. Сталин пролетариаттың диктатуразының дээди принциви кылдыр көрүп келгенер. Ажилчыны ангы-биле тараачынарның эвилели партияның удуртулгазы-биле Октябрь революциязының тишелгезин болгаш социализмни тургузарының хандырган шийитирлиг күш ол болур. Партия ол эвилелди бүгү хемчег-биле быжылгап келген болгаш моон сонгаар-даа быжылгаар.

Коммунистиг партия бистиң чурттуң бүгү улустарын чаңгыс аай

акы-дуума эвилелге, Совет Социалистиг Республикаларының Эвилелинге сырый каттыштырган. Бистиң чурттуң улустары акы-дуума кады ажилдажылгага экономика болгаш культура талазы-биле чүс-чүс чылдарда туруп келген хожудангай чорукту алып эрткеш, улус ажил-агыйның болгаш национал хевирлиг, социалистиг утка-шынарлыг культураның хөгжүлгезиниң көстүп көрбээни көдүрүлүшкүнүн чедип алганнар.

Бистиң Төрзөн чуртувустуң камгаланыр аргазын быжылгаарыга партия кезээде улуғ хайгааралды салып келген. Тайбың тургузуушкунуң чылдарында Коммунистиг партия дайынның халдашкындарында чуртту камгаларының экономиктиг үнденинерин тургускан. Немец фашистиг эжелекчилерге удур Ада-чурттуң Улуғ дайынның чылдарында бистиң партиявыс совет улустуң болгаш ооң Чепсектиг Күштериниң сорук кирикчизи болгаш дайынчы удуртукчузу болуп турган. Ленинниң херээнниң улуғ үргүчүлекчизи И. В. Сталинни партия болгаш казак совет Чепсектиг Күштериниң удуртулгазын хандырап талазы-биле улуғ херекти дааскан.

Совет улус Коммунистиг партияның удуртулгазы-биле социалистиг ниитилелдиң тудуушкуну доозарының, социализмден коммунизмче чоруту шилчилгениң сорулгалары боттандырып турар. Коммунистиг ниитилелди тургузарының болгаш СССРЭ-ге социализмден коммунизмче шилчилгениң оруктарының дугайында кол принципалдыг айтышкындар Ленинниң чогаалдарында айтылган. Социализмден коммунизмче шилчилгениң кол чүүлү бистиң чурттуң бүдүрүлгө күштерин бүгү хемчег-биле хөгжүдери, социализмниң материал-техникти-сурун хөгжүдери болгаш сайзырадыры, күш-ажылдың бүдүрүлгөзүн белидери болур деп В. И. Ленин айтыркан. Коммунистиг ниитилелди тургузар талазы-биле бодунуң удуртукчу ажил-чорудулгазынга Коммунистиг партия Сталинның ажилдарында болгаш партияның шийтирлеринде улам ынай хөгжүлдени алган ол ленинчи өөредигин удуртулга болдуруп турар.

СЭКП-ниң XIX съездини совет улустуң демиселиниң болгаш тишелгелериниң улуғ түңнөдери кылбышаан, бистиң чурттуң бурунгаар улам ынай хөгжүлдениң программаны айтыркан. Беш чыл планының талазы-биле съездиниң директивалары социалистиг экономиканың чаа күчүлүг көдүрүлүшкүнү, совет кижилерниң культуразының болгаш чаагай байдалының улам ынайгы улуғ өздүлзени тодарыдып турар. Ол директивалары күсүсдери коммунизмче орукче чаа улуғ базым болур.

Совет улус көдээ ажил-агыйның болгаш улустуң херегел чүүлдерин бүдүрүлгезиниң күштүг көдүрүлүшкүнүнүң сорулгаларын айткан партияның директиваларын чедишкениге боттандырып турар.

ССРЭ-ниң Дээди Советинге сонгулдаларга белеткелдин хүннеринде совет улустуң политиктиг болгаш күш-ажылчы көдүрүлүшкүнү улам калбарган. Кур болгаш куруккан черлерни ажылгалга кириер дугайында бистиң чурттуң ажилчы чоңнарының чаа патриоттуг көдүрүлүшкүнү ооң эң көсүкү херечизи болур.

Совет Эвилелиниң улустары коммунистиг партияның ажилдап кылган политиказын, амыдыралга боттандырырга боттарының күштери моой сонгаар-даа бээрлер.

Ленин—Сталинниң тугунуң адаа-биле, Коммунистиг партияның удуртулгазы-биле коммунизмниң долу тишелгезинче, бурунгаар.

Иосиф Виссарионович СТАЛИН

СОҢГУЛДАЛАРГА АЛДАР КЫЛДЫР

Пландан ажыр одаар чүүл

СЫКТЫВКАР. «Интауголь» комбинаттың коллективни февральдын программаның чедишкениниң күсеткен. Сонгулда мурунуң чарыкчыны бирги черинде №13/14 шахтаның коллективни чоруп турар. Ол бүдүрүлгө пландан ажыр оттулар чүүлүн эшелонун февраль 28-те чоруткан.

Продукция бүдүрүлгезин улгаттырып турар

МИАСС (Челябинск область). Бүгү сонгукулларга СЭКП ТК-ның кыйгырыныга хары кылдыр Уральдың Сталин аттыг автомобиль заводунуң коллективни продукция бүдүрүлгезин улгаттырып турар. Элзэн каш цехтер февраль айны планын хуусаазындан 2—3 хонук эрте күүсеткенер.

Ол бүдүрүлгө февральда боду чорур комбайнарның шимчедикчилериниң болгаш көдээ ажил-агыйга херектиг өске-даа продукцияларын чамдык хевирлериниң чүдүрүлгезиниң графигин ажыр күүсеткен.

График ёзугаар ажылдап турар

МОЗЫРЬ. Хойникскиниң ыяш үлетпүр ажил-агыйның ыяшчылары ССРЭ-ниң Дээди Советинге сонгулдаларның хүнүнге чедир квартал планын күсүсдир деп күдээлге алганнар. Мында бүгү ыяш пунктулары болгаш мастерскаялары график ёзугаар ажылдап турарлар. Бо чылың бир кижиниң хонукта комплексилиг ажылгыр чоруу 18 хуу улгаткан, а тракторларның күш-ажылының бүдүрүлгөзү 23 хуу өскөн. График ёзугаар ажылдап турар бригада бүрүзү февральда эрткен чылдың декабрдан 8 муң кубометр хөй ыяшты белеткзэн болгаш сөөрткен. (СЭТА).

Часкы тарылгага белеткел

САМАГАЛДАЙ. (Телефон-биле). Тес-Хем районуң Кызыл-Чыраада Сталин аттыг колхозтуң колхозчулары сонгулдалар хүнүнге уткуштур часкы тарылганың белеткел ажилдарын февраль 25-те чедишкенини дооскан. Колхозтуң күш-ажылга кызымак дарганыры эштер Демчик, Шара-Хөө олар андазын, илтирлерниң септелгезин хуусаа бетинде дооскаш, артык херекселдер кылып турар. Хову бригаданың үрезин арыглаар бөлү 1954 чылдын белик дүжүдүн чедип алыры-биле 380 центнер үрезини чажып болур кылдыр арыглап дооскан.

Эштер Ак-оол, Дамба олар кызымак кирип, март 1-ге чедир 3 тонна хууда болгаш 10 тонна өдетки бөлүп, тарылга шөлүнде төккөн. Ногаз болгаш картофель ажылының бөлүкчиде эш Киела, чылгычы эш Эренчин, хөй фермазының муракчы малчыны эш Калаа, тудуг бригаданың шевер бызаңчызы эш Керттик-оол болгаш өске-даа колхозчулар ССРЭ-ниң Дээди Советиниң сонгулдаларына холбаштыр күш-ажылдың белик көргүзүлгелерин чедип ап турарлар.

Школаларга одаар ыяш

ССРЭ-ниң Дээди Советинге сонгулдаларга алдар кылдыр Кызылдың көдээ районуң школалары келир өөредилге чылында одаар ыяш белеткелени эки чорудуп турар. Планда көрдүнгөн 1710 кубометр ыяштан ам 1145 кубометрин белеткзэн болгаш 360 кубометрин школалар чанында сөөрткен.

Баян-Кол суму Советинде Кара-Тал, Терлиг-Хая школалары 125—125 кубометр ыяш белеткээр планын ам күүсеткен. Кара-Тал школаны 65 кубометр ыяшты сөөртүп алган. Ээрбек база Бай-Булуң школалары ыяш белеткээр планын күүсеткен болгаш белеткелден ыяшты школалар чанында дажылгап алган.

Колхозчу хойжуларның чедишкени

Нитиниң малын өстүрери, ооң продуктулуун белидери дээш Сүт-Хөл районда Калинин аттыг колхозтуң хойжулары О. Серемаа, О. Дивестзэн олар муракчылар болуп ажылдап турарлар.

Хойжу эш Серемаа 1949 чылда колхозтуң 140 баш хоюн күлзеп алган, 60 аразында чаңгыс-даа чидирин чокка кадарып келгениниң түңнелинде 1054 баш чедир, хойжу эш Дивестзэн күлзеп алган хоюн 4 чылдарың дургузунда 1045 баш чедир өстүргөн.

Колхозтуң муракчы малчынары эштер Серемаа, Дивестзэн олар районуң бүгү малчынары социалистиг чарышка кыйгырып, ССРЭ-ниң Дээди Советинге сонгулдаларга чедишкениниң ужуражыр дээш эрестиг ажылдап турарлар.

Ыяш белеткелдине бригада

Барың-Хемчик районуң «Комсомол 30 чыл» колхозун кежигүнериндең Аянгаты чеди чыл школазынга келир өөредилге чылында оттулар ыяшты белеткел бээр-биле Дашпый Союнга баштаткан 17 кижиги кирижикчилг тускай бригадан тургускан.

Бригада 10 хонукта 250 ажыг кубометр ыяшты белеткзэн. Ыяш белеткелдине эштер Карташ, Камдыш-оол олар хун бүрүде нормазын 180—200 хуу, Хуваштай, Шура олар 125—170 хуу чедир күүсеткилзеп, бригаданың муракчылары болуп турарлар.

Бригадир эш Дашпый ыяшчыларны эки удуртуп турары-биле чергелештир оларга сонгулда талазы-биле агитация ажилың база чорудуп турар, бригадала көргүзүг самбыразы, агитликтортар үргүлчү үнүп турар. ССРЭ-ниң Дээди Советинге сонгулдаларың хүнү—март 14-ке төлөттиг ужуражыр дээш олар планда көрдүнгөн 1200 кубометр ыяшты бүрүң-биле белеткээрин күдзэнгөнер.

ӨЛҮМ ЧОК АТ

Кыдыларын кара пөстер хаажылапкан, Кызыл туктар кажыдалдыг мөгөйл тур. Бөгүн бистен Ильичиниң соратниги, Боду-биле чарылга-ла чыл чейтти.

Авыралдыг херелденген чыры-биле Аас-кежин—часкы салты чуртка тараан, Адавыстың оңмас ады, турсакаалы Ажы-төлдү чүрөктөрдө шыгжап чор бис.

Тайбың иштиң далайында эштип турар Дайынчы чоң—тудуларда бөгүн кым-даа.

Мерген атты тишелгениң тугу кылып, Бедиктерже чайгылыш чок аппарат чору.

Баар орук делгемверин чырыткылаан Башкывыстың Сталинның өндүр херээ—Өртемчейде ишти чоңунуң соруун кирип, Өлүм чокка кажан шагда мөңгө чурттаар!

С. МОЛДУРГА,
Кызылда башкы училищезиниң студентизи.

